

INTERVJU S ELSIE IVANCICH DUNIN

Sani Sardelić
Gradski muzej Korčula

Etnokoreologinja, plesna etnologinja Elsie Ivancich Dunin, zaslužna profesorica (prof. em.) Kalifornijskog sveučilišta u Los Angelesu (UCLA) i vanjska suradnica Instituta za etnologiju i folkloristiku u Zagrebu rođena je u Sjedinjenim Američkim Državama, u Chicagu u državi Illinois, 19. srpnja 1935. godine. Obitelj joj je emigrirala s područja Hrvatske tijekom austrougarske uprave, ali veze s domovinom nikada nisu prestale. Povremeni višemjesečni dolasci u Hrvatsku, od kojih je prvi bio 1951. godine usmjerili su pažnju profesorice Elsie Ivancich Dunin, tada petnaestogodišnjakinje, na uočavanje brojnih društvenih, ekonomskih i kulturnih razlika, no trajna poveznica ta dva svijeta bio je ples. Unutar obitelji govorila se mješavina dijalekata iz domovine, u ranoj dobi nije poznavala engleski jezik, stoga se ples dodatno pokazao kao izvrstan komunikacijski kanal za socijalizaciju znatizeljne i spretne djevojčice. Ples je bio konstanta obiteljskog života, pa tako i sudjelovanje na plesnim zabavama unutar useljeničkih klubova u Chicagu i Los Angelesu. Ta je okolnost imala formativan utjecaj na profesoricu Ivancich Dunin. Prema njezinim riječima, jedan od presudnih trenutaka bila je majčina poduka u plesnim koracima kada je imala četiri godine, pomoću koje je počela razumijevati strukturu plesa, ali i razvijati zanimanje i ljubav za plesni pokret koji traju cijeli njezin život. Profesorica Elsie Ivancich Dunin jedna je od suosnivačica plesne etnologije kao znanstvene discipline u SAD-u. Njezin je ugled i znanstveni utjecaj od međunarodnog značenja; zadužila je struku osmisivši računalni program za digitalno dokumentiranje plesnih pokreta – labanotacije (kinematograma), potakla na oblikovanje baze podataka o istraživanju plesa u svijetu te uz suradnike osmislila pravila za bibliografsko bilježenje istraživanja plesa. Organizacijom međunarodnih kongresa, rasprava, znanstvenih i stručnih radionica, te kao autorica i urednica brojnih stručnih i znanstvenih publikacija i danas nesebično potiče mlađe kolege istraživače i znanstvenike na interdisciplinarni pristup proučavanju. Brojna su plesna područja njezinih dugogodišnjih, nerijetko i višedesetljetnih komparativnih terenskih zapažanja i dokumentiranja, najčešće u formi istraživanja sa sudjelovanjem, s posebnim osvrtom na trajanje i promjene. Izdvajaju se istraživanja plesova Hrvata u domovini i hrvatskih iseljenika kroz više generacija u Kaliforniji i Čileu, proslavâ sv. Vlaha u Dubrovniku te među iseljenicima s područja Dubrovnika na druge kontinente, zatim makedonskih, te posebno romskih plesova na području

Sjeverne Makedonije o čemu je snimila uspješan dokumentarni film *Sa o Roma* u suradnji s Danielom Petrovskim, a posebna je zanimljivost njezino komparativno istraživanje uskršnjeg plesa Indijanaca na području Arizone i otkrivenih poveznica s jezuitima i europskim mačevima čiji arhivski tragovi vode u sedamnaesto stoljeće. Naš je trenutni interes usmjeren na plesove s mačevima na otoku Korčuli, morešku i kumpanije, točnije njezin presudan doprinos oko poticaja, pripreme i organiziranja dvaju međunarodnih simpozija Skupine za etnokoreologiju Međunarodnog vijeća za tradicijsku glazbu (International Council for Traditional Music – ICTM), uz Institut za etnologiju i folkloristiku kao znanstvenog domaćina u Hrvatskoj, a koji su se održali na Korčuli 2000. i 2014. godine. Zadužila nas je, uz ostalo, time što je međunarodnoj znanstvenoj zajednici plesnih etnologa približila, pa čak i otkrila plesove s mačevima na otoku Korčuli, štoviše potakla ih je na daljnja komparativna istraživanja moreške i kumpanija. Napominjemo kako ovom prigodom donosimo tek dio većeg intervjua, snimljenog s prof. Elsie Ivancich Dunin u dva navrata, prvi dio uživo u Dubrovniku početkom listopada, a drugi sredinom studenoga 2024. godine, ovog puta *online*, na razdaljini između Korčule i Flagstaffa u Arizoni, čiju je udaljenost premostio internet. Povod razgovoru je, uza sve navedeno, skori devedeseti rođendan zaslužne profesorice Elsie Ivancich Dunin.

Početak

Moj početak? Za to treba poći u 19. stoljeće! Ja sam kći emigranata, ovo će možda biti više zanimljivo za Hrvate. Moj djed je iz Like krajem 19. stoljeća došao u Moslavinu tražiti posao. Našao ga je kod Mađara u mlinu, a našao je i ženu jer se oženio za mlinarsku kći. Moj otac se rodio 1901. Što je važno tu – moj djed je pošao u Ameriku da zaradi novce kako bi proširili mlin u Moslavini. Rat je došao. Prvi svjetski rat. Moj djed je zaradio novce da bi se vratio u Hrvatsku, ali je bio opljačkan. Izgubio je sve što je zaradio. Onda je pisao ženi: “Prodaj sve i dođi s djecom!” Prodali su sve i pošli u Ameriku, baka, moj otac i dvije njegove sestre. Moj otac se vratio u Hrvatsku 1931. Sjećao se mlina i potoka koje su imali, kao i susjednog mlina gdje je bila djevojka s kojom se mislio oženiti. Ali, kad je stigao, ona se već bila udala. No, moja majka je bila najmlađa kći u toj obitelji i on ju je prosio. Plan je bio da ona dođe u Ameriku. Ja sam se rodila 1935. Mislili su se vratiti u Jugoslaviju, kupiti mlin i ponovo raditi kao mlinari, ali rat je počeo, nisu mogli, pa su se preseli u Kaliforniju. Ja sam se rodila u Chicagu.

Majka nije znala engleski. Ja nisam znala engleski dok nisam počela ići u redovnu školu, ali kao dijete, sjećam se, išli smo na zabave, jugoslavenske zabave, gdje je uvijek bila muzika. Išli smo u kino, gledali smo muzičke filmove, što je onda bilo popularno, Shirley Temple je bila djevojčica plesačica, skoro mojih godina. I nisam morala znati engleski! Kad sam gledala filmove, gledala sam kako pleše i kad bismo se vratili iz kina, plesala sam doma u dnevnom boravku. Oponašala sam što sam vidjela. Susjeda je majci preporučila da me pošalje u plesnu školu za djecu. To je bila moda, kao glijive poslije kiše su rasle te škole za djecu, sve zbog Shirley Temple. Sjećam se kada su me vodili u tu plesnu školu. Oponašala sam

kako su plesali, nisam znala engleski. A zašto sam lako oponašala plesne pokrete? Na zabavama na koje smo odlazili, čim bi počela svirati muzika, svi bi ustajali i plesali. Puno ljudi bi plesalo. Nisam imala pojma što plešu, ali sam ih, kao dijete, pokušavala oponašati. Jedan put, kad smo se vratili doma, majka me je uhvatila za ruku. Nismo imale muziku, ali ona mi je rekla: “Za mnom!” Pokazala mi je plesne pokrete! I počela plesati uz pjevanje: “Kad se Cigo zaželi medenih kolača, on pošalje Ciganku u selo da vrača, grmi, sijeve, nevrijeme se sprema, a Ciganke, varošanke, još iz sela nema.” Kad mi je pokazala igru, pripazila sam na strukturu, tu su bile tri vrste koraka. Uspjele smo i to mi je ostalo. Tako, kad smo drugi put išli na ove zabave, gledala sam i tražila strukturu plesova da bih mogla oponašati. To je ostalo u meni od malena. Kad sam bila u plesnoj školi, gledala sam učiteljicu, jer i tako nisam znala engleski, ali sam pratila strukturu. Jednom je učiteljica rekla: “Elsie, pokaži!” Ja sam jedina mogla točno plesati, druge djevojčice nisu, sjećam se kako mi je ta struktura dobro došla, jer sam gledala korake i onda sam ih kopirala. To je moj početak.

Zaljubljenost u ples

A sad kako sam počela s tim što se zove folklor. Moji nastavnici su preporučili da idem dalje na školovanje. Pitala sam roditelje smijem li, moji roditelji nisu znali što je to sveučilište, ali su se složili, da vidimo što će biti. Već prvih dana na početku moje prve godine na sveučilištu, a to je bilo Kalifornijsko sveučilište u Los Angelesu (UCLA), čujem muziku koja mi je poznata, “Kad se Cigo zaželi...”. Otvorim vrata i vidim studente kako plešu isto što je mene učila mama. Nisam vjerovala! Tko su ovi? Kako je to moguće? Promatrala sam ih, a oni su me primili u ples. Saznala sam da je to studentski klub. Sastajali su se dva puta tjedno za zabavu i plesali razne plesove, baš u toj zgradi. Pozvali su me u klub. I onda sam počela... To je bio moj uvod za plesove iz raznih mjesta na svijetu. To nije bilo samo Hollywood, samo step i akrobatika, nije bio film, to je bilo nešto novo za mene. Jako sam to voljela. Bila sam dobra kao plesačica, brzo sam učila. Počela sam preko tijela učiti pokrete mnogih plesova, uglavnom iz Europe. Nakon nekog vremena, vodila sam tu grupu studenata. Bili su vrlo popularni tečajevi u Folk Dance klubu u Los Angelesu. Nekako u to vrijeme, u Los Angeles je iz bivše Jugoslavije došao Anatol Joukowsky (Anatolij Žukovski). Od njega sam prvi put učila plesati makedonski *oro*. Posebno su, svaki u svojoj liniji, plesali žene i muškarci, svaki različito, u svom stilu, nisu plesali isto, a opet su plesali zajedno. Tečajevi Anatolija Žukovskog bili su vrlo popularni. Pričao je o svom iskustvu, kako je učio takve plesove. Sjećam se da je pričao kako je bio u selu Galičnik u Makedoniji sa sestrama Janković. To je vrijeme tridesetih godina. I on je tako fino pričao o svadbenim običajima, tako interesantno... Kad sam shvatila da postoje knjige sestara Janković, potražila sam ih u knjižnici UCLA-a. Našla sam ih! Ali, bile su na ćirilici, a ne znam je čitati. Vidjela sam da piše o običajima svadbenih plesova u Makedoniji i drugdje. Tada sam bila na trećoj godini studija i samouko sam savladala čitanje ćirilice, kako bih mogla čitati radove o tim plesovima.

Susret sa Zoricom Vitez

Pričat ćemo sada o mojoj povezanosti s Institutom za etnologiju i folkloristiku u Zagrebu i sa Zoricom Vitez te o vremenu kad sam se upoznala s plesovima s mačevima. Reći ću ovako – za Zoricu Vitez imam veliku, veliku zahvalnost. Počelo je 1967. godine kad smo se upoznale. Zorica je onda bila Rajković. Bila sam u Jugoslaviji jer mi je bila odobrena stipendija za komparativno istraživanje plesova Roma u Los Angelesu i na Balkanu. To je bio moj cilj, ali svaki put kad sam išla u Zagreb, još otprije, od 1957., posjetila bih Institut u kojemu je tada radio Ivan Ivančan. On je posebno bio posvećen plesnim istraživanjima. Kad sam ih posjetila 1967., rekli su mi da moram doći na smotru folklor. To je bila druga godina Međunarodne smotre folklor u Zagrebu. Poslije toga pozvali su me na Ljetnu školu folklor, koja je trebala biti u Puli. Ne, to mene nije zanimalo jer je moja tema bila komparativno istraživanje plesova Roma, imala sam za to stipendiju. Ali, čula sam da će na Ljetnu školu doći Jelena Dopuđa iz Sarajeva. Ona je dosta pisala o nijemom kolu, a njezinim sam se tekstovima koristila u svojoj magistarskoj radnji. Kad sam čula da će ona biti u Puli, odlučila sam i ja doći. To je bio novi početak, jer je moj cilj bilo istražiti plesove Roma, a ne neke druge teme. U Puli je bila i Zorica Rajković. Ona je tada bila asistentica Ivanu Ivančanu i doktorandica na Odsjeku za etnologiju. Imala je dosta pitanja za mene – što radim, kako izgleda moj terenski rad? Vidjela sam da je to zaista zanima i da razmišlja komparativno. Nakon deset godina, 1977., kad sam radila komparativno istraživanje o *linđu*, poskočici u okolici Dubrovnika i u Kaliforniji, ona je opet imala dosta pitanja za mene, kako to radim, na što obraćam pažnju tijekom terenskog istraživanja, što uspoređujem. Zanimala se za sve i bila je skoro jedina s kojom sam mogla pričati o tome što radim. Ona je znala za moj interes za proučavanje plesa, osobito za *linđo*. Godine 1986. bila sam na terenskom istraživanju u Čileu, a 1987., nakon dvadeset godina, vratila sam se u Skoplje kako bih tamo bila za Đurđevdan, za romski praznik *Erdelezi*, to je bilo jako jako impresivno za mene. Željela sam snimiti promjene i kontinuitet koji su povezani s tim praznikom u Skoplju, a pozvala sam i svoju studenticu Nadine Dougan, koja je već bila u Opatiji i u Istri gdje je istraživala pokladne običaje. Željela sam da stekne što više iskustva terenskog rada sa mnom i da vidi Makedoniju. Ponovo sam se srela i sa Zoricom. Nakon što sam joj prepričala svoja terenska opažanja s istraživanja u Čileu iz 1986., Zorica me potakla da pišem o salonskom kolu, o kojemu je pisao Franjo Ksaver Kuhač. Rekla sam joj da ne znam pisati na hrvatskom, nego samo na engleskom, ali ona je rekla da je važno da pišem. Rad je objavljen u časopisu *Narodna umjetnost* (“Salonsko kolo’ as Cultural Identity in a Chilean Yugoslav Community (1917–1986)”, *Narodna umjetnost* 2 /1988). Tema je bila zanimljiva za Hrvate jer se mogao pratiti kontinuitet salonskog kola u iseljeničkim zajednicama, a Zorica me potakla da ga napišem i objavim. Zato joj dugujem zahvalnost! 1995. bliži se kraj Domovinskog rata, a ja sam od 1994. u mirovini kao zaslužna profesorica UCLA-a. Zorica me pitala: “Što ćeš sada?” Rekla sam joj da još imam tema za istraživanje, ali da te teme nisu samo u Hrvatskoj. I dalje želim nastaviti istraživati plesove Roma u Skoplju, zatim

useljeničke skupine u Čileu i u Kaliforniji, tu je komparativno istraživanje *linda*, pa i neke druge teme. Zorica mi je rekla da napišem plan za idućih pet godina. Gledam u nju, nikad nisam mislila pisati petogodišnji plan; no, napišem ga i pošaljem u Institut za etnologiju i folkloristiku u Zagrebu. Ona je tada bila ravnateljica Instituta. Na njezin poticaj, u Institutu su se zainteresirali za suradnju, posebno jer su imali par studenata doktoranada s temama iz etnokoreologije, koje zanima ples, pa bih im mogla biti mentor. Začudila sam se, ali sam se i zainteresirala. Ti studenti su bili Tvrtko Zebec i Iva Niemčić. Vidjela sam da trebaju kontakte drugih međunarodnih stručnjaka izvan Hrvatske. To je bio naš početak. Ponosna sam bila, poslije nekoliko godina oni su postali stručnjaci, pa su i vodili Institut za etnologiju i folkloristiku, a Iva ga još uvijek vodi. Jako sam zahvalna Zorici Vitez, koju je zanimalo što radim, koja mi je omogućila suradnju s Institutom iako sam bila izvan Hrvatske i što me je poticala na pisanje, iako nisam pisala na hrvatskom, nego na engleskom.

Susret s plesnom baštinom otoka Korčule

Prvi put sam vidjela plesove s mačevima na Korčuli 1969. godine. Ivan Ivančan je Ljetnu školu folkloru prebacio iz Pule na Badiju, otočić pokraj Korčule. I dalje sam istraživala Rome, ali sam došla do Badije. Ivančan nas je vodio da vidimo morešku u gradu Korčuli i još nešto što je bilo novo, odnosno njegovu rekonstrukciju moštre, lančanog plesa s mačevima u Žrnovu u Postrani. Bila je to cijela rekonstrukcija, uz sječenje glave volu. To je bilo nešto povijesno za mene, ali nisam sasvim razumjela. No kada sam 1997. na Festivalu viteških igara u Korčuli vidjela sve grupe i njihove sličnosti i razlike, to me je probudilo. Nastavila sam istraživati. Vidjela sam da ovih plesova nema nigdje drugdje osim na Korčuli i počela sam se pitati zašto. U godinama koje su slijedile to istraživanje i suradnja s ljudima na Korčuli postali su dio mog života. Susret sa svim društvima koja plešu s mačevima na otoku Korčuli je za mene, 1997. godine, prigodom svečanosti zatvaranja prvog Festivala viteških igara otoka Korčule, bio prekretnica. Stvarno sam bila oduševljena vidjevši toliki broj plesačkih skupina na jednom mjestu, bilo je prekrasno. Uvidjela sam kako taj otok ima pravu škrinju s blagom, blagom plesova s mačevima kakvo ne postoji nigdje drugdje. Otad sam svoj znanstveni interes posebno usmjerila na plesove s mačevima. Svoje sam spoznaje o tim plesovima na otoku Korčuli izložila kolegama etnokoreolozima, plesnim etnolozima. Upravo zato, na Korčuli smo 2000. godine održali simpozij Skupine za etnokoreologiju Međunarodnog vijeća za tradicijsku glazbu (ICTM). Bio je to najuspješniji simpozij dotad. Nakon četrnaest godina i novih istraživanja, ponovo smo na Korčuli organizirali međunarodni simpozij Skupine za etnokoreologiju ICTM-a 2014.

Uvijek obraćati pažnju...

Kako je došlo do toga? Na kraju ljetne sezone 1997. više se nisam trebala vratiti u Ameriku na UCLA, jer sam bila u mirovini. Bila sam u Dubrovniku i slučajno sam vidjela obavijest o zatvaranju Festivala viteških igara na otoku Korčuli. Odlično,

odgovarao mi je datum pa sam pošla. Vidjela sam prvi put sve grupe, cijeli otok, kumpanije, dvije moreške – jer su je već *batila* dva društva; i sve to u jednom fino složenom nizu. Naježila sam se, što je ovo? Ovo je nevjerojatno, da ima toliko grupa i da sve plešu s mačevima! Ovo želim pokazati svojim prijateljima etnokoreolozima, da i oni znaju što postoji na Korčuli. Taj festival je vodio Mihajlo Grgić. Pitao me je što mislim, sad kad sam vidjela nastupe. Rekla sam da želim da i drugi etnokoreolozi vide ovo blago koje postoji na Korčuli i da ću o tome pričati na konferenciji na koju uskoro idem. On me pitao zašto ne bismo organizirali konferenciju na Korčuli. Mislila sam da je to nemoguće, konferencija se priprema najmanje dvije godine unaprijed, iduća će biti u Istanbulu, a za dvije godine treba biti u Londonu. Osim toga, treba uključiti Institut za etnologiju i folkloristiku u Zagrebu. To je velika priprema, nisam ispočetka mislila da je to moguće. Ali, on mi je rekao da pokušam! Razgovarala sam sa Zoricom Vitez, pitala sam u Institutu i oni su se složili da budu potpora, Zorica je rekla da može. Odlično, ali sada treba dogovoriti s ICTM-om, i ako prihvate, nakon toga, na idućoj konferenciji, 1998. treba službeno predložiti domaćinstvo od strane Instituta i pozvati Skupinu za etnokoreologiju ICTM-a u Hrvatsku na Korčulu da se tu održi konferencija 2000. To je trebao učiniti službeni predstavnik Instituta. Dogovoreno je da će to biti Iva Niemčić. Iva je otputovala sa mnom u Istanbul i u ime Hrvatske i Instituta službeno pozvala ICTM u Hrvatsku. Prethodno sam provjerila s upravom ICTM-a bi li bilo u redu da se umjesto u Londonu konferencija održi na Korčuli, rekli su da može. Iva Niemčić je u Istanbulu održala govor na engleskom, prvi put na tako značajnoj međunarodnoj konferenciji. Iva je održala lijep govor i pozvala ih je u Hrvatsku, na Korčulu, za konferenciju planiranu 2000. Svi prisutni na konferenciji su se složili, upoznat ćemo Korčulu, to će biti interesantno. Odlično, idemo naprijed, poslala sam telegram s dobrim vijestima u Korčulu.

21. i 28. simpoziji Skupine za etnokoreologiju ICTM-a

Počeli smo planirati program, uključila sam Tvrtka i Ivu u pripreme, oni su radili i učili što sve treba za tako veliku međunarodnu konferenciju. Na Korčuli smo surađivali s Mihajlom Grgićem i Stankom Kraljević i drugima, posebno s plesnim društvima na otoku. Složili smo sve detalje, došlo je oko stotinu ljudi, to je bila najveća konferencija Skupine za etnokoreologiju ICTM-a dotad. Pozvala sam također nekoliko mojih studenata s UCLA-a, doktoranada i poslijedoktoranada. Došli su iz cijelog svijeta, iz Kine, iz Amerike, iz skoro svake države u Europi. Htjeli su vidjeti plesove s mačevima na otoku Korčuli. To je bio prvi veći projekt ICTM-a povezan s Institutom za etnologiju i folkloristiku. Bio je uspješan. Nakon konferencije 2000. puno sam više istraživala i naučila o kumpaniji i moreški. Dotad sam jako malo znala o tome. Organizirala sam jedan istraživački skup na Korčuli, to je bilo 2010., na temu povezanosti vojnih aspekata s plesovima u Europi, posebno za Korčulu. Pozvala sam stručnjake etnokoreologe iz raznih mjesta koji su već prethodno sami istraživali plesove unutar svojih područja, a koji su povezani s vojnim elementima. Također sam pozvala autora knjige *Sword Dancing in*

Europe: A History. Bio je to Stephen D. Corrsin. U toj važnoj knjizi nije bilo ništa napisano o kumpanjama na Korčuli, on za njih nije znao, pa su tako ostale skrivene i isključene iz utjecajne knjige. Corrsin je znao ponešto o moreški, ali on je više istraživao lančane plesove s mačevima kao što su kumpanije, a ni jedne riječi o njima u tako utjecajnoj knjizi! Naravno, kontaktirala sam ga i pitala zašto u knjizi nema ništa o kumpaniji na Korčuli. Odgovorio mi je da nije znao za to. Onda sam ga pozvala na Korčulu da vidi uživo lančani ples s mačevima, to korčulansko blago i da ima priliku održati predavanje o tome što je komparativno uočio nakon što ga vidi. On je u Hotelu Korčula održao javno predavanje za vrijeme skupa i ispričao se što u tu važnu knjigu nije uključio kumpanije na Korčuli. I ne samo to, poslije smo nastavili istraživati i naučili smo puno više o mogućim vojnim vezama i lančanim plesovima s mačevima u Europi, što je i bio cilj. Imala sam više informacija o tome i također kontakte s drugim etnokoreolozima i njihovim istraživanjima.

Došlo je vrijeme da počnemo razmišljati o novom simpoziju Skupine za etnokoreologiju ICTM-a na Korčuli. Razgovarala sam s ljudima na Korčuli, s onima koji su pomogli u pripremama prvog skupa 2000., a posebno u Institutu za etnologiju i folkloristiku u Zagrebu. Sada, kada znamo više o tim plesovima, možda je došlo vrijeme da imamo novi simpozij. Nisam mislila da bih ja preuzela organizaciju skupa, to je veliki trud, ali došlo je vrijeme i odlučila sam da ću pomoći organizirati simpozij na Korčuli još jednom. Pitali smo članove Skupine za etnokoreologiju bi li opet došli na Korčulu, svi su se razveselili i potvrdili dolazak. Dobro su pamtili prvi simpozij, sve je bilo vrlo uspješno i rado su prihvatili ovaj prijedlog. I ne samo to, sada smo znali više o bojnim i o lančanim plesovima s mačevima na otoku Korčuli, željeli smo to pokazati i nastaviti istraživati, ne samo u gradu Korčuli nego i u Pupnatu, Žrnovu, Blatu, Smokvici i Čari. Uključili smo i susjedni otok Lastovo, jer smo tada u Brnu u Češkoj već pronašli film o Lastovskom pokladu iz 1924. autora Františka Pospišila, o kojemu 2000. nismo znali ništa. To je bilo vrlo zanimljivo. Bila je pripremljena i izložba o kumpaniji iz Pupnata u Gradskom muzeju u Korčuli i uključili su se novi mladi istraživači. To je bilo 2014. Sada, 2024., mogu reći da znamo puno više i da je možda došlo vrijeme planirati treći simpozij Skupine za etnokoreologiju ICTM-a na Korčuli, ali više nemam tu snagu. To će možda netko drugi.

Budućnost struke i istraživanja plesnih etnologa?

Budućnost nitko ne može znati, jedino što znamo jest da je stalna promjena. Kad gledam iz iskustva Hrvatske, vidim da se sve više ide prema turizmu i izmišljenim načinima plesanja, ali nisam puno razmišljala o tome. Rekla bih da je važno pratiti pokret, plesni pokret tijela. Pratila sam Doru i Eurosong ove godine, moju su pažnju privukli Rim Tim Tagi Dim i Baby Lasagna. Cijela Hrvatska, grad i selo, 2024. godine oponašali su taj plesni pokret, svugdje, na svadbama, u uredima, u školama, na igralištima, u bolnicama, policajci, vatrogasci, djeca, svi, čim čuju muziku – Rim Tim Tagi Dim, počne plesni pokret! Svaki dan su se uključivale nove različite skupine. Jako sam bila znatiželjna tko je to složio, tu koreografiju, taj

pokret. Kako se to tako lako proširilo po cijeloj Hrvatskoj, pa i izvan nje? Današnja društvena povezanost i internet omogućuju nam ono što prije nismo mogli, pa tako i brzo širenje jednog plesnog pokreta koji je sve povezao nevjerojatnom brzinom. A proširio se preko osjećaja tijela i preko muzike. Svatko se mogao priključiti, nismo izgubili ples kao društvenu stvarnost. Sačuvala sam isječke videa, kad god bih naišla na novu skupinu koja pleše u ritmu Rim Tim Tagi Dim, dokumentirala sam, pa će i ta dokumentacija biti negdje da komparativno gledamo i taj fenomen antropologije i plesne kulture.

Prilog 1. Elsie Ivancich Dunin tijekom terenskog istraživanja lančanih plesova s mačevima na Korčuli u arhivi Viteškog društva Kumpanija Smokvica 2018. (foto: Sani Sardelić)